

ארגז כלים למורה 3

(קובץ דוגמה)

www.lomdimzipi.com

תוכן העניינים

עמ'

1	א. מבוא
2	ב. הקדמה מבנה הבחינה
3 – 60	ג. <u>מבדקים כיתות א' – ב'</u>
4	* קן לצפור
10	* הקרניים והרגלים
16	* הגוזל יצא לחפשי
22	* רמי והאבן
27	* ג'וחא והאבטיחים
33	* הצפור והחפש
38	* מלח
43	* שוקולד
48	* צונאמי
53	* הצב והעקרב
61 – 120	ד. <u>מבדקים כיתות ג' – ד'</u>
61	* על אורן והאורן שלו
67	* מדוע עלי העץ כחולים
73	* שמרה השבת את שומר השבת
78	* הגמל המעופף
84	* למה אנחנו רעבים?
89	* נהיגה אחרי הגשם הראשון
94	* בית ספר לפילים
100	* אבא בהריון – סוסון ים
105	* לודוויג ואן בטהובן המלחין החרש
110	* המים שלנו

עמ'

121 – 211	ה. מבדקים כיתות ה' – ו'
122	* כדאי לדעת . . . על יתושים
129	* חצי מיליארד ציפורים אינן טועות
136	* "אמא שמרי עלי"
144	* מתגנדרים
152	* לחולדות יש סיבה לדאוג: התנשמות חוזרות לתל-אביב
159	* "אדם לאדם – זאב. . ."
164	* איגרוף – "ספורט" מסוכן
171	* על הציבור להלחם בתאונות הדרכים
178	* הפוליגרף – מכונת אמת
185	* "בשדה התעופה לא האמינו לנו"
192	* חידת הדינוזאורים
199	* האגם שגווע וחוזר לתחייה
205	* נאבקים להציל את הפנדה
212	ו. מחוונים לפסקה, לתמצית, לסיכום
213 – 218	ז. שיטת המיפוי
219 – 222	ח. תרגילי חיזוק – פעילות בעקבות מיפויים
223 – 272	ט. דפי משימות + תשובונים

"אמא, שמרי עלי"

דבורה איילון-סירני, "סלעית"

1. סכנות מסכנות שונות אורבות לבעלי-חיים צעירים מצד אויבים, הלוטשים עין רעבה לבשרם. ההורים החרדים גילו עם הזמן דרכים להגן עליהם מפני סכנות אלה. ישנם הורים הנושאים את צאצאיהם למקומות מוגנים. אחרים משמיעים קולות אזהרה, ויש כאלה הנוקטים תחבולות להונות את האויב. בעלי-חיים רבים מסכנים את חייהם כדי לאפשר לצאצאיהם להישאר בחיים.

"לתפוס מרחק"

- בעלי-חיים רבים מגינים על צעיריהם על ידי הרחקתם למקום מבטחים. השמעתם פעם את שמעו של הרקון (הדוב הרוחץ)? זהו טורף, שאורך גופו 60 ס"מ וזנבו – 25 ס"מ. צבעו אפור – שחור, והוא שוכן ביערות ליד נחלים ורוחץ במימיהם. מזונו מגוון מאוד: הוא אוכל רכיכות, סרטנים, דגים, פירות, זרעים וכיוצא באלה. הרקון חי עשר-חמש עשרה שנים, ונפוץ באמריקה הצפונית. ההיריון של נקבת הרקון נמשך שישים ושלושה ימים, והיא ממליטה ארבעה עד שמונה גורים. משנולד הרקון, מסתירה אותו האם בעץ נבוב. אם האויב מגלה את הקן שלה, האם מעבירה את צאצאיה, בזה אחר זה, למשכן חדש.
- בעל-חיים אחר הזוכה להגנה הוא הפומה, שהוא החתול הגדול מסוגו. אורך גופו של הפומה מטר ומחצה, וזנבו – עשרים ס"מ. הפומה – "אריה אמריקני", מכונה כך בשל צבעו, צבע החול. הפומה שוכן בהרים מיוערים ובסבך, והוא בקי בטיפוס עצים. הוא ניזון מעופות, מכרסמים ובעלי פרסות. נקבת הפומה נושאת את ולדה 90-93 יום, וממליטה אחת לשנה שני גורים. את הגורים הצעירים מסתירה האם בין סלעים או בסבך היער. כשבעל-חיים אחר מגלה את מחבוא הגורים, מעבירה אותם האם, בזה אחר זה, למחבוא חדש.

20. מחסה בטוח

- דרך משלו מוצא לו האליגטור להגן על צאצאיו. כשצאצאי האליגטור (תנין אמריקני) מוכנים לבקיעה, הם מתחילים להשמיע קולות בעודם בקליפת הביצה. האם מתקדמת בטפיפה לקן המכוסה עשב ומוציאה את הביצים. לעיתים, שניים או שלושה אליגטורים פעוטים זוחלים מקליפות ביציהם ונכנסים לפה הפתוח של האם. האם נושאת אותם לתוך המים, ומשם חזרה אל החוף לספוג את אור השמש. שום טורף לא יעז לתקוף אליגטורים פעוטים, כשהם נחים על חרטום האם ועל ראשה.

להסתתר ולשתוק

- צבאים, איילי הקורא והמוז (צבי אמריקני), מסתירים את פעוטותיהם על קרקע היער. מיד לאחר שהוולד נולד, מלקקת אותו האם, עד שהוא נקי, אחר כך היא מסייעת לו לנוע ומאפשרת לו לינוק. לאחר שינק לשובע, מורידה אותו האם לקרקע. האם סועדת את ליבה בקרבת

צאצאיה. היא שומרת עליהם ונזהרת לא לעורר תשומת לב למחבוא של הפעוט. לאחר מכן היא מתרחקת, ומגיעה רק לביקורים קצרים.

השמעת קולות

35 בעלי חיים אמנם אינם מסוגלים לצעוק כשהסכנה קרבה, אך הם מסוגלים להודיע עליה על ידי השמעת קולות למיניהם. כאשר שועל, נשר או יונק לא גדול, ממשפחת המכרסמים, מתקרב למושבה של מרמיטות, משמיעה המרמיטה קריאות אזעקה. ככל שמתקרב האויב, גוברת קריאת המרמיטה, ותוך זמן קצר נעלמות כל המרמיטות, הצעירות והבוגרות, ומסתתרות במחילותיהן.

40 ביערות הגשם של קוסטה-ריקה חיות צפרדעים, שעורן מחוספס בגלל הרעל שהן נושאות עליו. הרעל מגן עליהן מפני טורפים. רוב הצפרדעים אינן מטפלות בצאצאיהן, לאחר שהנקבות מטילות את הביצים על העלים הרטובים ביערות הגשם. הבוגרים שבהם משגיחים על הביצים, עד שבוקעים מהן הראשנים. ברוב המקרים, הזכר מטפל בצאצאים וממלא את תפקיד ההורה. הוא מאפשר לראשנים שבקעו לנוע מצד אל צד ולעלות על גבו. ברוב המקרים הוא נושא על גבו בכל פעם רק ראשן אחד. כך הוא מעלה את כל הראשנים, ומעביר את המטען ל"אגם" קטן של מים בתוך צמח, או משקיע אותם בקורה, שצנחה על הקרקע, ובשקע שבה הצטברו מים. כאן 45 יזכו במקלט בטוח משיני אויבים ומתנכלים.

”אמא, שמרי עלי”

הקיפו במעגל את האות המסמנת את התשובה המתאימה ביותר.

1. מצאו את המילה יוצאת הדופן ונמקו את בחירתכם.
א. תחבולה, עורמה, עצה, הונאה.

ב. מחסה, מסתור, מערה, מחבוא.

2. פירוש המילה ”להונות” בשורה 4 הוא (היעזר בשאלה 1א):
א. לגרום להנאה.
ב. לרמות.
ג. לשמוח.
ד. אף אחת מהתשובות.

3. פירוש הביטוי ”משכן חדש” (בשורה 13) בהקשר לנאמר בפסקה הוא:
א. מקום מחסה חדש.
ב. מקום מסתור חדש.
ג. מחבוא חדש.
ד. כל התשובות נכונות.

4. מצאו בטקסט וציינו:
א. מילת קישור המציינת ניגוד: _____
ב. מילת קישור המציינת מטרה: _____
ג. מילת קישור המציינת סיבה: _____
ד. מילת קישור המציינת תוצאה: _____

5. תפקיד המרכאות במילה אגם, בשורה 44 הוא:

-
6. תפקיד הסוגריים בשורה 21 הוא:

7. תפקיד מילת הקישור בפסקה ראשונה שורה רביעית הוא :
 א. לציין את המטרה שבגללם מסכנים ההורים את חייהם.
 ב. לציין סיבה להגנת ההורים.
 ג. לציין תוצאה של פעולת ההורים.
 ד. אף תשובה אינה נכונה.

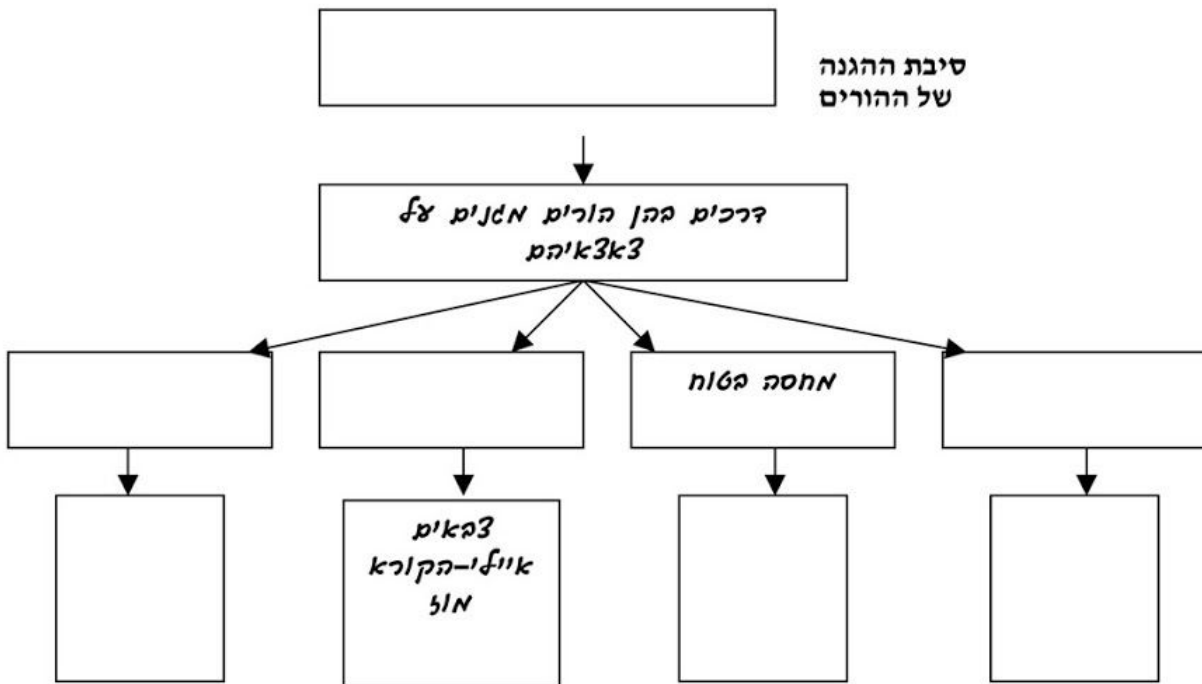
8. **התאם את בעל-החיים לדרך בה הוא מגונן על צאצאיו:**
1. נקבת האייל והמוז האם נושאת את הצאצאים על ראשה ועל חרטומה.
2. הרקון הזכר מעמיס על גבו את צאצאיו בזה אחר זה.
3. הפומה היא משמיעה קולות אזהרה.
4. הצפרדע האם מסתירה את הגורים בין הסלעים או בתוך צמחיית היער.
5. האליגטור האם מסתירה את ולדה בתוך עץ נבוב.
6. המרמיטה האם מסתירה את צאצאיה ומתרחקת ככל האפשר מן המקום.

9. כיצד מגוננים בעלי-החיים הנזכרים במאמר על צאצאיהם מפני אויבים? **ציינו את התשובה שאינה נזכרת** במאמר.
 א. מציאת מחסה במקום נסתר.
 ב. השמעת קולות אזהרה.
 ג. משיכת האויב אליהם כדי להרחיקו מהצאצאים.
 ד. התנפלות על האויב ותקיפתו.

10. **ציינו לצד כל אחד מהמשפטים הבאים נכון / לא נכון**
 א. בעלי-חיים זקוקים בצעירותם להגנת הוריהם מפני אויבים. _____
 ב. בעלי חיים מגינים על צאצאיהם בדרכים שונות מפני אויביהם. _____
 ג. אצל בעלי החיים האם בלבד דואגת לגונן על צאצאיה. _____
 ד. אלמלא ידעו בעלי החיים להגן על צאצאיהם, לא היה המשך לקיומם, והם היו נעלמים מן העולם.

11. השלימו את התרשים על-פי הרמזים לצד המלבנים :

12. מהי הסכנה העיקרית האורבת לבעלי-חיים צעירים?

- א. איבוד דרכם.
- ב. מוות מרעב וצמא.
- ג. התנכלות בני אדם.
- ד. להיות לטרף.

13. מה המשותף לכל בעלי החיים הנזכרים בקטע?

- א. כולם תוקפים את האויבים המאיימים על צאצאיהם.
- ב. כולם מושכים אליהם את האויב, כדי להרחיקו מצאצאיהם.
- ג. כולם מגוננים על צאצאיהם הרכים מפני אויביהם.
- ד. כולם משמעים קריאות אזעקה, כדי להזהיר את צאצאיהם.

14. מהי מטרת המאמר?

- א. לספק מידע.
- ב. לתאר חוויה.
- ג. לערוך השוואה.
- ד. להציג פתרון.

15. לפניכם משפטים מהקטע. בכל משפט ישנה צורת מקור (שם פועל). נסחו את המשפט מחדש כך שתחליפו את שם הפועל בפועל נטוי, על פי הדוגמה (אפשר להשמיט מילים בעת הצורך).

בעלי חיים מסכנים את חייהם כדי לאפשר לצאצאיהם להישאר בחיים.

בעלי חיים מאפשרים לצאצאיהם להישאר בחיים.

א. האליגטור מוצא לו דרך משלו להגן על צאצאיו.

ב. צאצאי האליגטור מתחילים להשמיע קולות.

ג. האם נושאת את צאצאיה לחוף לספוג את אור השמש.

ד. שום טורף לא יעז לתקוף את האליגטורים הפעוטים.

16. מצאו 5 פעלים בהווה והפכו אותם לעבר ולעתיד.

עתיד	עבר	הווה
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

17. תמצתו את המאמר לפסקה בעלת 6-7 שורות.

"אמא, שמרי עלי" – מחוון

מספר השאלה	הקריטריון הנבדק	תשובה נכונה	קידוד
1	מילה לא מוכרת	א – עצה – חיובי – כל השאר שלילי ב – מערה – שם הסבר גאוגרפי – השאר שמות כלליים	1 נקי
2	מילה לא מוכרת	ב – לרמות	1 נקי
3	מילה לא מוכרת	ד – כל התשובות	2 נקי
4	מילות קישור	א – אך ב – כדי ג – בגלל ד – בשל	2 נקי
5	סימן פיסוק	השאלה	2 נקי
6	סימן פיסוק	הסבר	2 נקי
7	קישוריות	א – לציין מטרה	2 נקי
8	איתור פרטים	1, 2, 3, 6, 4, 5	5 נקי
9	איתור פרטים	ד – התנפלות על האויב ותקיפתו	5 נקי
10	איתור פרטים	א – נכון ב – נכון ג – לא נכון ד – נכון	5 נקי
11	מבנה	מצורף	8 נקי
12	תוכן גלוי	ד – להיות לטרף	10 נקי
13	תוכן גלוי	ג – כולם מגוננים על צאצאיהם	10 נקי
14	תוכן גלוי	א – לספק מידע	10 נקי
15	ידע לשוני		5 נקי
16	ידע לשוני	מסכנים, סכנו, יסכנו	5 נקי
17	כתיבה - תמצית		25 נקי

